

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

підготовки бакалавра
спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми Право

Луцьк – 2022

Силабус вибіркового освітнього компонента «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ» підготовки бакалавра, галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, за освітньо-професійною програмою Право.

Розробник: Шевчук Л. М., , доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми: Кравчук В. М.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

протокол № 1 від 09 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри Духневич А. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань: 08 Право Спеціальність: 081 Право Освітньо-професійна програма: Право Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання 4
		Семестр 8-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 14 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота 84 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання українська		

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань: 08 Право Спеціальність: 081 Право Освітньо-професійна програма: Право Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання 5
		Семестр 9-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 14 год.
		Практичні (семінарські) 12 год.
		Самостійна робота 80 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача (-ів)

Прізвище, ім'я та по батькові: Шевчук Лариса Миколаївна.

Науковий ступінь: кандидат юридичних наук.

Вчене звання: –.

Посада: доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Контактна інформація: тел. (моб.): + 38 067 3326 449; e-mail: lmshevchuk@ukr.net

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» належить до вибіркових освітніх компонентів підготовки бакалавра. Предметом вивчення освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» є питання правового регулювання, теорії і практики організації та здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад в Україні.

2. Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» базується на положеннях цивільного, господарського, фінансового й бюджетного права та інших освітніх компонентах підготовки бакалавра.

Постреквізити. Знання, уміння та навички, що здобуваються в процесі вивчення освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» необхідні для вивчення інших освітніх компонентів підготовки бакалавра й магістра.

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою викладання освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» є формування у бакалаврів знань основних термінів та положень у сфері організації та здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад, розвиток вміння їх аналізувати і тлумачити, а також сприяння набуттю здобувачами освіти навиків застосування отриманих теоретичних знань на практиці.

Основними завданнями освітнього компонента є формування комплексу теоретичних знань щодо закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад; формування вміння здобувачів освіти здійснювати аналіз національних, європейських та міжнародно-правових актів з питань закупівель; сприяння набуттю здобувачами освіти умінь застосування теоретичних знань на практиці.

4. Результати навчання (компетентності). До кінця навчання здобувачі освіти будуть компетентними у таких питаннях: засади правового регулювання організації та здійснення публічних закупівель в Україні; система публічних закупівель та її елементи; правовий статус замовників, учасників, Уповноваженого органу та органу оскарження; процедури закупівель (відкриті торги; торги з обмеженою участю; конкурентний діалог; переговорна процедура закупівлі), спрощена закупівля та звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель; організація закупівельної діяльності замовника; предмет закупівлі та порядок його визначення; планування закупівель і методика визначення очікуваної вартості предмета закупівлі; тендерна документація /документація спрощеної закупівлі і тендерні пропозиції / пропозиції; договір про закупівлю; контроль та моніторинг публічних закупівель; юридична відповідальність у сфері публічних закупівель.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Після вивчення освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» здобувачі освіти повинні продемонструвати такі результати навчання:

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Структура освітнього компонента.

Денна (очна) форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Правові засади організації публічних закупівель						
Тема 1. Засади правового регулювання публічних закупівель в Україні	19	2	2	14	1	ДС; Т / 8
Тема 2. Система публічних закупівель в Україні та її елементи	19	2	2	14	1	ДС; Т / 8
Разом за модулем 1	38	4	4	28	2	16
Змістовий модуль 2. Правове регулювання здійснення публічних закупівель в Україні						
Тема 3. Умови і порядок здійснення закупівлі	20	2	2	14	2	ДС; Т; РЗ/К / 8
Тема 4. Тендерна документація і тендерні пропозиції	24	4	4	14	2	ДС; ДБ; Т; РЗ/К / 16
Тема 5. Договір про закупівлю	19	2	2	14	1	ДС; Т; РЗ/К / 8
Тема 6. Контроль та моніторинг публічних закупівель. Юридична відповідальність у сфері публічних закупівель	19	2	2	14	1	ДС; Т; РЗ/К / 8
Разом за модулем 2	82	10	10	56	6	40
Види підсумкових робіт						Бал
Підсумковий тест						44
Всього годин / Балів	120	14	14	84	8	100

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Правові засади організації публічних закупівель						
Тема 1. Засади правового регулювання публічних закупівель в Україні	19	2	2	13	2	ДС; Т / 8
Тема 2. Система публічних закупівель в Україні та її елементи	19	2	2	13	2	ДС; Т / 8
Разом за модулем 1	38	4	4	26	4	16
Змістовий модуль 2. Правове регулювання здійснення публічних закупівель в Україні						
Тема 3. Умови і порядок здійснення закупівлі	21	2	2	14	3	ДС; Т; РЗ/К / 8
Тема 4. Тендерна документація і тендерні пропозиції	23	4	2	14	3	ДС; ДБ; Т; РЗ/К / 8
Тема 5. Договір про закупівлю	20	2	2	14	2	ДС; Т; РЗ/К / 8
Тема 6. Контроль та моніторинг публічних закупівель. Юридична відповідальність у сфері публічних закупівель	18	2	2	12	2	ДС; Т; РЗ/К / 8
Разом за модулем 2	82	10	8	54	10	32
Види підсумкових робіт						Бал

Підсумковий тест						52
Всього годин / Балів	120	14	12	80	14	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота / контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота є складовою частиною навчального процесу, від якої значною мірою залежить розвиток мислення, засвоєння навчального матеріалу, формування загальної правової культури бакалавра.

Під час організації самостійної роботи перед здобувачами освіти ставляться цілі, пов’язані з необхідністю засвоєння відповідного навчального матеріалу, пропонуються конкретні завдання, а також проводиться інструктаж щодо їх виконання. За результатами самостійного виконання (опрацювання) здобувачами освіти завдань з’ясовується повнота, глибина та обсяг виконання завдань шляхом проведення консультацій, співбесід тощо.

Види самостійної роботи: 1) самостійна робота здобувачів освіти під час аудиторних занять; 2) позааудиторна самостійна робота; 3) самостійна робота під контролем викладача – індивідуальні заняття.

Форми самостійної роботи здобувачів освіти з освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні»: 1) опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу; 2) вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; 3) підготовка до практичних занять та до різних форм контролю; 4) виконання (підготовка) доповідей (рефератів); 5) аналіз пропонованих ситуацій (виконання задач, кейсів) тощо.

Основні методи та засоби діагностики успішності самостійного виконання (опрацювання) завдань здобувачами освіти з освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні»: 1) усне опитування на практичних заняттях (основна доповідь, доповнення, дискусія з теми заняття, дебати), робота в малих групах; 2) участь у наукових (науково-практичних) конференціях, круглих столах, семінарах тощо; 3) виконання письмових робіт: творчих завдань, задач, тестів, рефератів, тез доповідей, самостійних, контрольних робіт; 4) індивідуальні бесіди (консультації) зі здобувачами освіти з метою аналізу рівня засвоєння матеріалу, який виноситься на самостійне опрацювання; 5) залік.

Завдання для самостійного опрацювання.

1. Проаналізуйте функціонал будь-якого обраного авторизованого електронного майданчика, вкажіть його рівень акредитації.

2. Вирішіть задачу. Громадська організація «Н-ська міська асоціація захисту малого і середнього бізнесу» надіслала замовнику звернення, у якому вимагає: 1) надати публічну інформацію про річний план та зміни до нього; 2) копії тендерних пропозицій учасників процедури відкритих торгів на закупівлю товару «Х», проведених замовником з використанням електронної системи закупівель; 3) копію договору про закупівлю товару «У», укладеного за

результатами спрощеної закупівлі; 4) надати публічну інформацію про причини, чому замовник не запрошував місцевих суб'єктів господарювання до участі в закупівлях товару «X» та «Y»; 5) забезпечити у майбутньому запрошення до участі у процедурах закупівель суб'єктів малого і середнього підприємництва, які є членами Громадської спілки «Н-ська міська асоціація захисту малого і середнього бізнесу». Здійсніть правовий аналіз ситуації. Вирішіть задачу та з посиланням на чинне законодавство опишіть алгоритм дій замовника. Вкажіть, яку відповідь повинен підготувати замовник на отримане звернення.

3. З посиланням на чинне законодавство обґрунтуйте вибір способу закупівлі: 1) товару на суму 68 тис. грн.; 2) робіт на суму 2 млн грн.; 3) послуг на суму 300 тис. грн.

4. Підготуйте проєкт договору про закупівлю.

5. Оберіть будь-яку закупівлю на вебсайті <https://prozorro.gov.ua/> та проаналізуйте тендерну документацію замовника на предмет її відповідності чинному законодавству України.

6. Проаналізуйте кваліфікаційні критерії процедури закупівлі та обґрунтуйте, в яких випадках та які критерії доцільно встановлювати замовнику.

7. Схематично зобразіть порядок оскарження процедур закупівлі.

8. Проаналізуйте способи визначення очікуваної вартості предмета закупівлі.

9. Розробіть проєкт наказу замовника про призначення уповноваженої особи.

10. Підготуйте проєкт оголошення про проведення однієї з конкурентних процедур закупівель для закупівлі товару.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Формуючи лекційний матеріал і практичні завдання, викладач створює умови для найбільш ефективного засвоєння здобувачем освіти знань в рамках пропонованого освітнього компонента. Досягненню відповідної мети слугує, зокрема визначення тих питань, що за рівнем складності можуть бути вивчені здобувачем освіти в рамках самопідготовки.

При цьому в ході викладення освітнього компонента викладач використовує сучасні наукові методи, спрямовані в тому числі на розвиток у здобувачів освіти критичного мислення і вміння самостійно аналізувати обставини правової реальності та давати їм оцінку з точки зору положень чинного законодавства України і норм міжнародного права.

Відвідування лекційних і практичних занять здобувачем освіти покликане забезпечити отримання ним концентрованих знань, що досягається у тому числі безпосередньою участю в обговоренні відповідної тематики, а також зверненням до викладача із запитаннями з метою конкретизації тих чи інших аспектів предмету розгляду. Поряд із цим, для забезпечення освітнього компонента викладач використовує сучасні технології, зокрема хмарні сервіси і освітні платформи чим створює можливості для самостійного ефективного засвоєння здобувачем освіти пропонованого матеріалу у межах елементів

структури освітнього компонента. У зв'язку з цим, якщо інше не встановлено положеннями нормативно-правових документів Університету, здобувач освіти, який пропустив лекційне або практичне заняття, може самостійно опрацювати відповідний матеріал і пройти контроль знань з використанням відповідних електронних сервісів або ж пройти контроль знань на одному з практичних аудиторних занять. Також у разі необхідності здобувач освіти може відвідати консультацію з конкретної теми для заповнення прогалин у знаннях.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти при здійсненні поточного контролю: 1) усні відповіді: повнота і глибина розкриття змісту питання; логіка викладу матеріалу; культура мовлення та коректне застосування термінології; переконливість у судженнях здобувача освіти; використання основної та додаткової літератури; 2) письмові завдання: повнота і глибина розкриття змісту питання; правильність відповідей; цілісність, системність, логічна послідовність викладення; акуратність в оформленні роботи; вміння застосовувати нормативно-правові акти.

Оцінювання знань з освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» здійснюється з врахуванням використання здобувачами освіти конспекту лекцій, матеріалів рекомендованої навчальної та наукової літератури, а також використання інших джерел інформації з метою формування продуктивної дискусії з питань освітнього компонента. На оцінювання позитивно впливає: регулярна відвідуваність здобувачами освіти лекційних та практичних занять; плановірність, комплексність та систематичність засвоєння навчального матеріалу; активна робота на практичних заняттях (участь у дебатах, в обговоренні дискусійних питань, вирішенні кейсів / задач); вчасне відпрацювання пропущених практичних занять.

Оцінювання знань з освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти є обов'язковим під час навчання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Здобувачі освіти у процесі навчання повинні дотримуватися норм чинного законодавства України щодо академічної доброчесності та Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Усі види робіт і форм поточного контролю з освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» повинні складатися здобувачами освіти згідно затвердженого розкладу. Перескладання пропущених занять здійснюється шляхом виконання здобувачами освіти рефератів, вирішення тестових завдань, розв'язання задач (кейсів), виконання інших завдань, передбачених у цьому силабусі.

Поточний контроль за темами освітнього компонента здійснюється в рамках практичних занять, що проводяться згідно з розкладом.

Здобувач освіти має право повторно скласти поточний контроль за темою лише один раз.

Якщо тема передбачає надання здобувачем освіти усної відповіді щодо питань плану теми, а також вирішення юридичної задачі, здобувач освіти має право повторно скласти ту частину (ті частини) завдань, за які ним одержані бали нижче максимальних.

Зараховується найбільший результат, одержаний здобувачем освіти за результатами складання відповідної частини завдань або їх повторного складання.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для всіх здобувачів освіти у визначений викладачем час до дати, встановленої для повторного проведення заліку.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль із освітнього компонента «Правове регулювання публічних закупівель в Україні» здійснюється у формі заліку, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), лабораторних занять (тощо) самостійної роботи, контрольних робіт тощо.

Модульні контрольні роботи не плануються, не проводяться.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості шляхом виконання комплексного контрольного завдання у формі тестів. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку з освітнього компоненту допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Залік відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Залік виставляється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Питання, що виносяться на залік

1. Поняття, сутність і зміст публічних закупівель.
2. Нормативно-правове регулювання сфери публічних закупівель в Україні.
3. Особливості правового регулювання оборонних закупівель в Україні.
4. Система публічних закупівель в Україні.
5. Правовий статус замовників у сфері публічних закупівель.
6. Учасники процедури закупівлі / спрощеної закупівлі.
7. Правовий статус Уповноваженого органу.
8. Принципи здійснення публічних закупівель.
9. Планування закупівель та інші передумови їх здійснення.
10. Організація закупівельної діяльності замовника.
11. Уповноважена особа: поняття, функції, способи призначення (визначення).
12. Централізовані закупівельні організації.
13. Поняття і порядок визначення предмета закупівлі.
14. Товари, роботи і послуги у сфері публічних закупівель.
15. Правове регулювання оприлюднення інформації про закупівлю.
16. Процедури закупівлі: поняття, види та їх загальна характеристика.
17. Відкриті торги.
18. Тендерна документація.
19. Тендерні пропозиції / пропозиції.
20. Забезпечення тендерної пропозиції / пропозиції.
21. Торги з обмеженою участю.
22. Конкурентний діалог.
23. Переговорна процедура закупівлі.
24. Спрощена закупівля.
25. Договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель.
26. Розгляд та оцінка тендерних пропозицій / пропозицій.
27. Електронний аукціон.
28. Кваліфікаційні критерії процедури закупівлі.
29. Підстави для відмови в участі у процедурі закупівлі.
30. Правовий статус органу оскарження.
31. Порядок оскарження процедур закупівлі.
32. Звітування у сфері публічних закупівель.
33. Відхилення тендерних пропозицій.

34. Відміна тендеру чи визнання його таким, що не відбувся.
35. Переможець процедури закупівлі / спрощеної закупівлі.
36. Договір про закупівлю.
37. Істотні умови договору про закупівлю та їх зміна.
38. Забезпечення виконання договору про закупівлю.
39. Правове регулювання закупівельної діяльності в умовах воєнного стану.
40. Правове регулювання закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19).
41. Моніторинг процедур закупівлі.
42. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері публічних закупівель.

VI. Шкала оцінювання

Залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

8 балів – оцінювання на практичних заняттях та самостійної роботи (для денної та заочної форм навчання)

№ з/п	Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Характеристика
1	6,1–8	відмінно	Здобувач освіти в повному обсязі дає відповіді на теоретичні питання (виконує завдання), демонструючи обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперує ними при виконанні завдань; виявляє творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Відповіді є повними, усі завдання виконані правильно, без помилок.
2	4,1–6	добре	Здобувач освіти достатньо повно дає відповіді на теоретичні питання (виконує завдання). Відповіді здобувача освіти та виконання завдань є правильним, логічно обґрунтованим; здобувач демонструє творчо-пізнавальні, дослідницькі уміння та знання теоретичного матеріалу. У відповідях та виконаних завданнях може бути допущено декілька несуттєвих

			ПОМИЛОК.
3	2,1–4	задовільно	Здобувач освіти у відповідях на теоретичні питання (виконаних завданнях) виявляє знання, які продемонстровані в неповному обсязі та зазвичай носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Здобувач освіти недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із освітнього компонента (теми) та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї, ситуації.
4	0–2	незадовільно	Здобувач освіти дає неправильні або поверхневі відповіді на теоретичні питання, які свідчать про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання; поверхнево або неправильно виконуються завдання. Літературу з освітнього компонента (теми) здобувач освіти не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь (виконані завдання) засвідчують вкрай низький рівень володіння матеріалом освітнього компонента (теми).

44 бали – підсумковий тест для здобувачів освіти (для денної (очної) форми навчання)

№ з/п	Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Характеристика
1	33–44	відмінно	Здобувач освіти в повному обсязі, правильно виконує завдання, демонструючи обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперує ними при виконанні завдань; виявляє творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання виконані правильно, без помилок.
2	22–32	добре	Здобувач освіти достатньо повно виконує завдання. При виконанні завдань здобувач демонструє творчо-пізнавальні, дослідницькі уміння та знання теоретичного матеріалу. У виконаних завданнях може бути допущено декілька несуттєвих помилок.
3	11–21	задовільно	Здобувач освіти у виконаних завданнях виявляє знання, які продемонстровані в неповному обсязі та зазвичай носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Здобувач освіти недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із освітнього компонента та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї, ситуації.
4	0–11	незадовільно	Здобувач освіти поверхнево або неправильно виконує завдання. Літературу з освітнього компонента здобувач освіти не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Виконані завдання засвідчують вкрай низький рівень

			володіння матеріалом освітнього компонента.
--	--	--	---

52 бали – підсумковий тест для здобувачів освіти (для заочної форми навчання)

№ з/п	Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Характеристика
1	41–52	відмінно	Здобувач освіти в повному обсязі, правильно виконує завдання, демонструючи обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперує ними при виконанні завдань; виявляє творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання виконані правильно, без помилок.
2	27–40	добре	Здобувач освіти достатньо повно виконує завдання. При виконанні завдань здобувач демонструє творчо-пізнавальні, дослідницькі уміння та знання теоретичного матеріалу. У виконаних завданнях може бути допущено декілька несуттєвих помилок.
3	14–26	задовільно	Здобувач освіти у виконаних завданнях виявляє знання, які продемонстровані в неповному обсязі та зазвичай носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Здобувач освіти недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із освітнього компонента та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї, ситуації.
4	0–13	незадовільно	Здобувач освіти поверхнево або неправильно виконує завдання. Літературу з освітнього компонента здобувач освіти не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Виконані завдання засвідчують вкрай низький рівень володіння матеріалом освітнього компонента.

БАЛИ ЗАРАХУВАННЯ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Види студентської наукової та практичної активності	Кількість балів
Публікація наукової статті в періодичному виданні студентських наукових праць	10
Виступ на Міжнародній, Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді	5
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських олімпіад	до 20
Участь у II етапі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт	до 20

Участь у роботі юридичної клініки «Ad ASTRA» згідно реєстру клініцистів	до 10
Участь у правопросвітніх заходах, організованих громадськими організаціями в межах національних та міжнародних грантів.	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 142.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
5. Про оборонні закупівлі : Закон України від 17.07.2020 № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>.
6. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
8. Угода про державні закупівлі від 15.04.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_050#Text.
9. Директива 2014/24/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 року про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС. Збірник Директив ЄС з питань державних закупівель. 2015. URL: https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf.
10. Директива 2009/81/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про координування процедур укладення окремих видів контрактів на виконання робіт, закупівлю товарів і надання послуг у сфері оборони та безпеки, та про внесення змін до Директив 2004/17/ЄС та 2004/18/ЄС. Збірник Директив ЄС з питань державних закупівель. 2015. URL: https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf.
11. Директива 2014/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року щодо здійснення закупівлі організаціями, що працюють у водному, енергетичному, транспортному та поштовому секторах, якою скасовується Директива 2004/17/ЄС. Збірник Директив ЄС з питань державних закупівель. 2015. URL: https://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf.

12. Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 169. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2022-%D0%BF#Text>.

13. Про встановлення розміру плати за подання скарги та затвердження Порядку здійснення плати за подання скарги до органу оскарження через електронну систему закупівель та її повернення суб'єкту оскарження : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.2020 № 292. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/292-2020-%D0%BF#Text>.

14. Про затвердження Порядку формування та використання електронного каталогу : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text>.

15. Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту») : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 175-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2016-%D1%80#Text>.

16. Про веб-портал Уповноваженого органу з питань закупівель : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 07.04.2020 № 648. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0648915-20#Text>.

17. Про затвердження Примірної методики визначення вартості життєвого циклу : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 28.09.2020 № 1894. URL: <https://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=32140d03-d5eb-4988-8790-6d60d1c84a93>.

18. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо методології особливостей здійснення закупівель у сфері дорожнього господарства : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 17.08.2020 № 1572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1572915-20#Text>.

19. Про затвердження Особливостей закупівель за рамковими угодами та їх укладення : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15.09.2017 № 1372. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1236-17#Text>.

20. Про затвердження Переліку формальних помилок : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15.04.2020 № 710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0715-20#Text>.

21. Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15.04.2020 № 708. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0500-20#Text>.

22. Про затвердження Порядку розміщення інформації про публічні закупівлі : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 11.06.2020 № 1082. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-20#Text>.

23. Про затвердження Примірного положення про уповноважену особу : Наказ Міністерства економіки України від 08.06.2021 № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0040930-21#Text>.

24. Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18.02.2020 № 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0275915-20#Text>.

Навчальна та наукова література

Основна

1. Бровдій А. М. Організація публічних закупівель : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 183 с.
2. Вавженчук С. Укладання договору про публічні закупівлі: динаміка законодавства та проблеми правозастосування. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2019/6/2.pdf>.
3. Малолітнева В. К. Господарсько-правовий інститут публічних закупівель : монографія. Київ : ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України», 2020. 412 с.
4. Письменна М. С. Методологія та організація аналізу і контролю закупівель за державні кошти : автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Одеса, 2018. 43 с.
5. Шевчук Л. М. Екологічні аспекти публічних закупівель в Україні: національне законодавство та стандарти ЄС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2021. 20 с.

Додаткова

6. Влялько І. В. Правове регулювання державних закупівель в ЄС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 20 с.
7. Давтян С. Державні закупівлі в Україні : Навч.-метод. посіб. / Давтян С., Іжа М., Ісайко В., Львова Є., Піроженко Н., Толпиги О. / За заг. ред. М. М. Іжі. 3-е вид., онов. та доп. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. 324 с.
8. Іжа. М. М Розвиток організаційно-правового механізму управління системою державних закупівель на конкурсних засадах : монографія / М. М. Іжа, Н. В. Піроженко, Н. Г. Дроздова, В. Й. Тещук; за заг. ред. М. М. Іжі. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. 198 с.
9. Нікітченко Ю., Берзіна С., Бузан Г. Настанова щодо впровадження сталих публічних закупівель. Інтеграція критеріїв сталості в процедури публічних закупівель. Київ, 2016. 125 с.
10. Олефір А. О. Господарсько-правове забезпечення державних закупівель у сфері охорони здоров'я: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Харків : Юрайт, 2012. 456 с.
11. Підмогильний О. О. Організація та здійснення контролю органами державної фінансової інспекції України за сферою державних закупівель : практичний посібник. Донецьк, 2013. 255 с.
12. Ткаченко Н. Б. Управління державними закупівлями : монографія. Київ : Книга, 2007. 296 с.
13. Шатковський О., Яременко С. Коментарі до законодавства України про публічні закупівлі. Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС. 2016. 131 с.
14. Урлюк В., Шевчук Л. Вчинення корупційного правопорушення як підстава для відмови в участі у процедурі закупівлі. *Радник в сфері державних закупівель*. 2019. № 5 (92). С. 7–14.

15. Урлюк В., Шевчук Л. У яких випадках відмовляти учасникові через корупцію: 4 кейси. *Радник в сфері державних закупівель*. 2019. № 6 (93). С. 9–17.

16. Урлюк В., Шевчук Л. Актуальні питання зміни ціни електричної енергії в договорах про закупівлю в умовах дії нового ринку. Запровадження нової моделі ринку електричної енергії. *Радник в сфері державних закупівель*. 2019. № 9 (96). С. 27–36.

17. Шевчук Л. М. Теоретико-правові аспекти визначення поняття «екологізація публічних закупівель» в умовах євроінтеграції України. *Наук. вісн. публіч. та приват. права*. 2019. Вип. 4. Т. 1. С. 251–255.

18. Шевчук Л. М. Екологічність як принцип публічних закупівель: законодавство України та стандарти Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 177–181.

19. Шевчук Л. Екологічна політика держави у сфері публічних закупівель: підходи ЄС та законодавство України. *Історико-правовий часопис*. 2020. № 1 (15). С. 64–68.

20. Шевчук Л. М. Теоретико-правові аспекти визначення поняття «митний контроль» в Україні. *Історико-правовий часопис*. 2021. № 2 (17). С. 106–111.

21. Шевчук Л. М. Класифікація еколога-правових положень в регулюванні публічних закупівель: національне законодавство України та *acquis* ЄС. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С. 137–143.

22. Шевчук Л. Екологічна політика України у сфері публічних закупівель в умовах сталого розвитку та євроінтеграції / Правове регулювання суспільних відносин: питання теорії та практики : монографія / А. В. Духневич, І. М. Якушев, Д. С. Спесівцев та ін. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Луцьк : Завжди поруч, 2022. С. 66–99.

23. Шевчук Л. Теоретико-правові питання співвідношення екологічних положень національного закупівельного законодавства і *acquis* Європейського Союзу / Правове регулювання суспільних відносин: питання теорії та практики : монографія / А. В. Духневич, І. М. Якушев, Д. С. Спесівцев та ін. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Луцьк : Завжди поруч, 2022. С. 100–133.

24. Шевчук Л. М. Порядок і правові наслідки зміни договору про закупівлю: окремі аспекти. *Актуальні питання реформування правової системи* : зб. матеріалів XV Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 1–2 червня 2018 р.) / уклад. Л. М. Джурак. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. С. 58–60.

25. Шевчук Л. М. Деякі аспекти правового регулювання зміни істотних умов договору про закупівлю. *Актуальні питання реформування правової системи* : зб. матеріалів XVI Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 14–15 черв. 2019 р.) / уклад. Л. М. Джурак. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. С. 221–223.

26. Шевчук Л. М. Екологічні аспекти публічних закупівель в контексті сталого розвитку та європейської інтеграції України. *Systematization of Ukraine and European legislation in the realities of the modern world* : proceedings of International scientific and practical conference (Arad, December 27–28, 2019). Arad : Izdevnieciba «Baltija Publishing». С. 184–187.

27. Шевчук Л. М. Екологічні аспекти публічних закупівель в Україні в умовах євроінтеграції: історико-правовий аспект. *Тенденції розвитку юридичної науки в інформаційному суспільстві* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 27 груд. 2019 р.). Одеса : Видав. дім «Гельветика», 2019. С. 83–86.

28. Шевчук Л. М. Еколого-правові аспекти адаптації законодавства України у сфері публічних закупівель до аспис Європейського Союзу. *Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 21–22 лют. 2020 р.). Запоріжжя, 2020. С. 47–51.

29. Шевчук Л. М. Правове регулювання екологічного маркування при здійсненні публічних закупівель в умовах євроінтеграції України. *Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20–21 берез. 2020 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2020. С. 149–153.

30. Шевчук Л. М. Екологічні характеристики в тендерній документації: стандарти Європейського Союзу та законодавство України. *Актуальні питання реформування правової системи* : зб. матеріалів XVII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 29 трав. 2020 р.) / уклад. Л. М. Джурак. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. С. 123–125.

31. Шевчук Л. М. Нецінові критерії оцінки в публічних закупівлях: законодавство України та стандарти Європейського Союзу. *Аграрне, земельне, екологічне, трудове право та право соціального забезпечення: здобутки та перспективи розвитку в Україні* : тези доповідей учасників всеукраїнської дистанційної наук.-практ. конф. до 10-річчя створення однойменних кафедр (м. Київ, 12 березня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М. І. Іншина, за ред. проф. В. В. Носіка, доц. Т. Г. Ковальчук, ас. М. Б. Мельник. Київ : Освіта України, 2021. С. 316–320.

32. Шевчук Л. М. Деякі аспекти правового регулювання зелених закупівель в умовах сталого розвитку України. *Актуальні питання стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року* : матеріали «круглого столу» (Харків, 21 трав. 2021 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги ; М-во освіти і науки ; Нац. акад. прав. наук України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екол. права, Каф. земел. та аграр. права. Харків : Право, 2021. С. 316–319.

33. Шевчук Л. М. Еколого-правові аспекти законодавства України у сфері оборонних закупівель. *Актуальні питання реформування правової системи* : зб. матеріалів XVIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 4–5 черв. 2021 р.) / уклад. Л. М. Джурак. Луцьк : Завжди поруч, 2021. С. 82–84.

34. Шевчук Л. М. Екологізація національної сфери публічних закупівель та сталий розвиток України. *Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні* : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 29–30 жовтня 2021 року / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С. 60–63.

35. Шевчук Л. М. Концепція сталих публічних закупівель в Україні в умовах євроінтеграції. *International scientific conference «Innovative views in European fundamental scientific-practical legal studies»* : conference proceedings, December 28–29, 2021. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. С. 80–84.

Інтернет-ресурси:

36. <https://prozorro.gov.ua/> – офіційний вебсайт Prozorro
37. <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> – офіційний вебсайт Міністерства економіки України
38. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
39. <http://rada.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховної Ради України
40. <http://www.president.gov.ua/> – Президент України
41. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
42. <http://reestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень
43. <http://court.gov.ua/sudy/> – Судова влада України
44. <http://nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
45. <http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html> – Наукова юридична періодика України
46. www.studrada.com.ua – Центральний юридичний портал України
47. www.ukr-pravo.at.ua – Правовий портал
48. www.jurconsult.net.ua – Всеукраїнський юридичний портал
49. www.liga.kiev.ua/ – Інформаційно-пошукова системи по законодавству «Ліга»
50. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал
51. <http://student.pp.ua/load> – Студентський портал України
52. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html – Юридичні інформаційні ресурси